

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking: Politieke kaart van België: Atlas van de parlementsverkiezingen van 31 maart 1968

Wusten, H. van der

Citation

Wusten, H. van der. (1971). Boekbespreking: Politieke kaart van België: Atlas van de parlementsverkiezingen van 31 maart 1968. *Acta Politica*, 6: 1971(3), 320-321. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451349>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451349>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Evenwel wanneer Dekker conclusies trekt en wensen formuleert is hij evaluerend bezig, waarbij slechts af en toe wordt teruggegrepen op de in deel I ontwikkelde theoretische gedachtegang. Ook het verband tussen het in deel III breed opgezette theoretische schema en de uitkomsten van zijn onderzoek wordt niet stelselmatig aangegeven.

Er is sprake van een opeenstapeling van mogelijke relevante theorieën voor bestudering van het verschijnsel overheidsvoorlichting, die bij de lezer enige indigestie veroorzaakt omdat de synthese tussen één en ander niet wordt aangegeven.

¹ Prof. Mr. Dr. M. Rooij en Jan Nieuwenhuis, *Gemeentelijke voorlichting*, 's-Gravenhage, VUGA-boekerij, 1969.

Terugkerend naar de inhoudsanalyse van de voorlichting van de overheid, kan men Dekker slechts moeizaam volgen wanneer hij stelt dat in de overheidsvoorlichting van vandaag op bepaalde gebieden duidelijk propagandistische elementen zitten.

Propaganda wordt door hem opgevat als het voortdurend en initiërend bedrijven van beïnvloedende voorlichting ten aanzien van controversiële zaken.

Waarom geeft Dekker niet expliciet aan met welk operationeel begrip hij de propagandistische elementen van vandaag heeft gedefiniëerd? Dat mag toch worden verwacht wanneer een dergelijke uitspraak, tegen de officiële leer in, wordt gedaan. De lezer wordt echter via een voetnoot voor wat betreft de omvang en de inhoud van deze activiteit naar de desbetreffende tabellen in de bijlagen verwezen.

Afgezien van deze tekortkomingen kan de studie van Dekker worden beschouwd als een waardevolle — op empirisch onderzoek gebaseerde — bijdrage aan de discussie over de overheidsvoorlichting.

L. de Jong

Dr. W. Dewachter, Politieke kaart van België. Atlas van de parlementsverkiezingen van 31 maart 1968. Antwerpen-Utrecht, 1969. Prijs: 450 BF.

In deze atlas zijn de belangrijkste gegevens over de Belgische parlementsverkiezingen van 1968 in kaart gebracht. In enkele gevallen zijn naast de normale kaarten cartodiagrammen afgedrukt, die de verkiezingseenheden wegen naar het aantal geldig uitgebrachte stemmen. In enkele staafdiagrammen is de partijontwikkeling sedert 1919 vastgelegd. Van deze voorstellingen zijn veranderingen in de steun aan bepaalde partijen helaas nauwelijks af te lezen.

De atlas is uit een aantal onderdelen opgebouwd: keuzeverzeking (niet opkomen, blanco en ongeldig stemmen), aanhang der partij, voorkeurstemmen, veranderingen ten opzichte van vorige verkiezingen, rangorde van aanhang van partijen, globale ontwikkeling in de partijkeuze sinds 1919.

In een uitvoerige inleiding licht de auteur de voorstellingen nader toe. De tekst is bijzonder instructief, maar ook schrikt de auteur niet voor een saillant detail terug. Bijvoorbeeld: de verkiezingspropaganda woog in Wallonië 393 gr., in Vlaanderen 525 gr. en in Brussel 661 gr. per brievenbus als aanwijzing voor de heftigheid van de verkiezingsstrijd. Zorgelijke naturen kunnen zich daarbij afvragen of de variabelen: aantal kieslijsten en kwaliteit van het papier wel voldoende onder controle zijn gehouden. Af en toe was enige extra-informatie prettig geweest. Bijvoorbeeld: hoe brengt men in België een voorkeurstem uit?

De moeilijkheid bij atlasen is vaak, dat ze meer inzicht suggereren dan ze kunnen verschaffen. Op zich leveren de plaatjes geen inzicht in samenhangen op. Wel kan men door het bekijken op ideeën gebracht worden, maar ander materiaal is dan weer nodig om te zien of er echt wat inzit. Als eerste oriëntatie hebben dergelijke uitgaven

waarschijnlijk wel een zeker nut. Maar het blijft al met al toch wel een kostbare manier van inventariseren.

H. van der Wusten

Boogman, J. C. e.a., Nederland, Europa en de Wereld: Ons Buitenlands Beleid in Discussie. Meppel (J. A. Boom & Zoon), 1970. — 232 p. Prijs f 14,50

In 1967 heeft professor J. J. Schokking het initiatief genomen tot de vorming van een aantal gespreksgroepen die zich bezig hebben gehouden met de Nederlandse buitenlandse politiek. Deze gesprekken hebben geresulteerd in twee publicaties. De ene, die in januari 1970 als speciaal nummer van het tijdschrift de *Internationale Spectator* en tevens als afzonderlijke uitgave (*Nederlandse Buitenlandse Politiek: Aspecten en Achtergronden*) is verschenen, is voortgekomen uit de Haagse discussiegroep en bevat zes afzonderlijke bijdragen met als specifiek thema: de invloed van de openbare mening (of wat daarvoor door moge gaan) op de buitenlandse politiek.

Het hier besproken werk vormt de weergave van discussies die zich in 1968 en 1969 in Utrecht en Arnhem hebben afgespeeld en waaraan door een vijftiental universitaire docenten, politici, journalisten en anderszins belangstellenden is deelgenomen. Een dergelijk discussieverslag kan zijn waarde ontleenen aan het besprokene zelf of aan de posities die de discussianten innemen in het maatschappelijk leven (wat een minister te berde brengt, is altijd van enig belang, hoe onzinnig de inhoud van zijn verklaringen ook moge zijn). Gezien dit laatste valt het te betreuren dat het boek geen lijst bevat van de kwalificaties van de betrokken discussianten. Nu hangt het van de toevallige kennis van de lezer af of hij weet dat er zich nogal wat Utrechtse hoogleraren in het volkenrecht (Bos, Kapteyn) en de geschiedenis (Boogman, Von der Dunk) in het gezelschap bevonden, terwijl hij wellicht van de kwalificaties van andere discussianten weinig of niets weet.

Het boek is hoofdstuksgewijs volgens acht 'gezichtspunten' ingedeeld: 'de historische wortels van hedendaagse denkbeelden en gevoelens', 'Nederland in het na-oorlogse Europa', 'Nederland, Europa en de "derde Wereld"', 'de opties van Nederlands buitenlandse politiek', 'publieke opinie en buitenlands beleid', 'functie en organisatie van de diplomatieke dienst onder omstandigheden, waarin de grenzen tussen binnen- en buitenlandse politiek verflauwen', 'projecties aangaande de toekomst van Europa' en 'recapitulatie aan de hand van de onderscheiding tussen "Europees-binnenlandse" en "Europees-buitenlandse" politiek'. Aangezien men het verloop der discussies op de voet heeft gevolgd, ontbreekt elke systematische benadering van de behandelde problemen. Schokking wijst er trouwens in zijn voorwoord zelf op: 'herhalingen konden niet worden vermeden; de systematisering moest gebrekkig uitvallen.' (p. 7). Het geheel laat zich dan ook als verslag van een aantal vergaderingen wel plezierig lezen, maar het gemis van een scherpe probleemstelling en het werken naar duidelijk geformuleerde conclusies doet zich wel zeer sterk gevoelen. De discussies zijn ook vaak al te zeer gebonden aan de toevallige actualiteit van het ogenblik, hetgeen het algemeen-theoretisch belang ervan beperkt.

Soms is de lezer geneigd zich af te vragen wat nu wel en wat niet in het verslag is opgenomen. Zo doet de vermelding van een korte en felle discussie over de tekorten in de persoonlijkheid van de heer Luns als tegenspeler van de Gaulle en als drager van een buitenlands beleid (p. 104) nogal cryptisch aan; vele lezers zouden ongetwijfeld graag willen weten wat de heren over de persoonlijkheid van deze minister van buitenlandse zaken te berde hebben gebracht. Op andere plaatsen daarentegen is het woordelijk volgen van de discussies enigszins komisch, zoals uit het hier